ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA [*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI, sniegti 2010. gada 1. jūnijā [1]

I — Ievads

1. Kipras *Anotato Dikastirio* (Augstākā tiesa), lemjot kā pirmās instances tiesa [2], jautā Tiesai, vai Direktīvas 89/665/EEK [3] 2. panta 8. punktā ir paredzētas tiesības līgumslēdzējai iestādei, kas piešķir publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, celt prasību par tās lēmuma atcelšanu, ko veikusi par pārsūdzības procedūras kontroli atbildīgā administratīvā iestāde.

1 — Oriģinālvaloda — spāņu.

2 — Tās lēmumus apelācijas kārtībā var pārsūdzēt tās plēnumam.

3 — Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīva par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas [pārsūdzības] procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām [piegādes un būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā] (OV L 395, 33. lpp.).

II — Tiesiskais regulējums

A — *Direktīva 89/665*

2. Saskaņā ar 1. panta 1. punktu

"dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka līgumslēdzēju iestāžu lēmumus saistībā ar līgumu [slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūrām, uz ko attiecas Direktīva 71/305/EEK, Direktīva 77/62/EEK un Direktīva 92/50/EEK, var efektīvi un, jo [it] īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar nākamajos pantos, jo īpaši 2. panta 7. punktā, izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka šādos lēmumos ir pārkāpti Kopienas tiesību akti valsts līgumu [publiskā iepirkuma] jomā vai valstu normas, kas īsteno šos tiesību aktus [4]."

4 — Norma izteikta atbilstoši Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu [publiskā iepirkuma] līgumu piešķiršanai (OV L 209, 1. lpp.) 41. pantu. Saskaņā ar Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvas 93/36/EEK, ar ko koordinē [publiskā iepirkuma] piegāžu valsts līgumu [līgumu slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūras (OV L 199, 1. lpp.), 33. pantu, Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvas 93/37/EEK par to, kā koordinēt [publiskā iepirkuma] būvdarbu valsts līgumu [līgumu slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūras (OV L 199, 54. lpp.), 36. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt [publiskā iepirkuma] būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.), 82. panta otro daļu un saskaņā ar atbilsmes tabulām, kas ir norādīto direktīvu pielikumos, atsauces uz Direktīvām 71/305/EEK, 77/62/EEK un 92/50/EEK Direktīvas 89/665 1. panta 1. punktā jāsaprot kā atsauces uz Direktīvu 2004/18.

3. 1. panta 3. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina to, lai saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, izskatīšanas [pārsūdzības] procedūras būtu pieejamas vismaz katrai tādai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt konkrētu [publiskā iepirkuma] piegādes vai uzņēmuma līgumu valsts vajadzībām un kurai ir nodarīts kaitējums vai ir iespējams, ka tiks nodarīts kaitējums varbūtēja pārkāpuma dēļ. Konkrēti, dalībvalstis var prasīt, ka personai, kas cenšas panākt izskatīšanu [pārsūdzību], iepriekš jāpaziņo līgumslēdzējai iestādei par varbūtējo pārkāpumu un par savu nodomu censties panākt izskatīšanu [pārsūdzību]."

4. Saskaņā ar 2. panta 8. punktu:

"Tā kā iestādes, kas atbild par izskatīšanas [pārsūdzības] procedūru, nav tiesu iestādes, to lēmumiem vienmēr dod rakstisku pamatojumu. Turklāt šādā gadījumā jāgarantē procedūras, ar kurām jebkurus nelikumīgus pasākumus, ko varētu būt veikusi izskatīšanas [pārsūdzības] iestāde, vai jebkuru varbūtēju trūkumu tai piešķirto pilnvaru īstenošanā var nodot izskatīšanai tiesā vai citā iestādē, kas ir tiesa vai tribunāls EEK Līguma 177. panta nozīmē un kas nav atkarīga ne no līgumslēdzējas iestādes, ne no izskatīšanas [pārsūdzības] iestādes.

[..] [5]

5 — Kopš Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvas 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas [pārsūdzības] procedūru efektivitātes uzlabošanu [publiskā iepirkuma] valsts līgumu [slēgšanas tiesību] piešķiršanas jomā (OV L 335, 31. lpp.), kas *ratione temporis* dēļ šajā lietā nav piemērojama, pieņemšanas 2. panta 8. punktā esošais noteikums bez būtiskām izmaiņām ir iekļauts šī paša panta 9. punktā."

B — *Kipras tiesību akti*

5. Saskaņā ar Kipras Republikas Konstitūcijas 146. panta 2. punktu prasību tiesā par valsts pārvaldes darbību vai bezdarbību "var celt jebkura persona, kuras likumīgas, esošas intereses, kas tai ir pašai kā personai vai kā kopienas biedram, ir negatīvi tieši ietekmējis lēmums, darbība vai bezdarbība."

6. Likums Nr. 101(I)/2003 par līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (piegāde, darbi un pakalpojumi) ar likumu Nr. 181(I)/2004 grozītajā redakcijā tika pieņemts, lai saskaņotu Kipras

tiesisko regulējumu ar Savienības tiesībām, tajā skaitā ar Direktīvu 89/665, kā rezultātā ar 55. pantu tika izveidota *Anatheoritiki Archi Prosforon* (Publiskā iepirkuma piedāvājumu pārsūdzības iestāde, turpmāk tekstā — "pārsūdzības iestāde"), kurai saskaņā ar 56. pantu tika piešķirta kompetence izskatīt "hierarhiskā kārtībā pārsūdzības", kas iesniegtas par līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem. Šī likuma 60. pantā ar likumu Nr. 181(I)/2004 grozītajā redakcijā ir noteikts: "Ieinteresētajām personām, kuras uzskata, ka ar *Anatheoritiki Archi Prosforon* pieņemto lēmumu ir tikušas pārkāptas to tiesības, saskaņā ar Kipras Konstitūcijas 146. pantu ir tiesības celt prasību *Anotato Dikastirio*. Šādu prasību var celt arī līgumslēdzējas iestādes, ja tās, pamatojoties uz atbilstīgiem pierādījumiem, uzskata, ka *Anatheoritiki Archi Prosforon* lēmums ir netaisnīgs pret attiecīgo līgumslēdzēju iestādi."

7. Kā būs redzams turpmāk, par šo noteikumu ir lēmusi *Anotato Dikastirio*, kas ir īpaši būtiski šajā lietā.

III — Valsts tiesvedības priekšvēsture un prejudiciālais jautājums

8. 2003. gada jūnijā *Symvoulio Apochetefseon Lefkosias* (Nikozijas Notekūdeņu un kanalizācijas pārvalde, turpmāk tekstā — "*Symvoulio*")[6], rīkojoties kā līgumslēdzēja iestāde, publicēja sludinājumu par 10 gadus ilgu *Anthoupolis* notekūdeņu attīrīšanas iekārtas projektēšanu, būvniecību un uzturēšanu.

9. Atlasīto kandidātu vidū bija konsorcijs *Degremont SA & Atlas Pantou Co Ltd* (turpmāk tekstā — "*Degremont*"), kā arī *WTE BAMAG*.

10. Pēc atbilstošo piedāvājumu iesniegšanas *Symvoulio* paziņoja *Degremont* par savu lēmumu tiesības slēgt līgumu piešķirt konsorcijam *WTE BAMAG*.

11. *Degremont* 2005. gada 7. oktobrī iesniedza prasību par šo lēmumu *Anatheoritiki*, lūdzot pagaidu noregulējuma kārtībā apturēt *Symvoulio* lēmuma izpildi, ņemot vērā, ka [lēmumu izpildot] tiktu neatgriezeniski piešķirtas tiesības slēgt līgumu. Tiesas sēde pagaidu noregulējuma izskatīšanai tika noteikta 2005. gada 13. oktobrī, tomēr, ņemot vērā, ka pagaidu noregulējums (faktisko apstākļu laikā) neko neapturēja, *Symvoulio* piešķīra tiesības slēgt līgumu konsorcijam *WTE BAMAG*,

6 — Tiesas sēdē tika precizēts, ka *Symvoulio* ģeogrāfiskā teritorija ietver galvaspilsētas Nikozijas teritoriju un tās priekšsēdētājs ir šīs pašvaldības priekšsēdētājs.

pirms *Anatheoritiki* pieņēma lēmumu apturēt lēmuma izpildi.

12. *Anatheoritiki* 2006. gada 14. februārī pieņēma lēmumu par prasību (pēc būtības), atceļot *Symvoulio* lēmumu [7].

13. Uzņēmums *WTE BAMAG* šo lēmumu nepārsūdzēja *Anotato Dikastirio*. Savukārt *Symvoulio* to izdarīja [8] 2006. gada 31. martā, atsaucoties uz savam tiesībām vērsties tiesā saskaņā ar Konstitūcijas 146. panta 2. punktu un uz Likuma Nr. 101(I)/2003 par līgumu piešķiršanu 60. pantu.

14. Šīs lietas izskatīšanas laikā, 2007. gada 10. decembrī, *Anotato Dikastirio* plēnumā pieņēma spriedumu citā lietā [9] starp šiem pašiem lietas dalībniekiem. Tajā *Anotato Dikastirio* noraidīja, ka *Symvoulio* kā līgumslēdzējai iestādei ir bijusi leģitīma interese celt prasību atcelt *Anatheoritiki* lēmumu, jo īsumā: 1) minētais lēmums veido tiesību slēgt līgumu piešķiršanas kopumu, 2) *Anatheoritiki* ir otrā administratīvā instance (augstāka instance) attiecībā pret *Symvoulio*, kādēļ iestādei nevar būt leģitīma interese attiecībā pret citu iestādi, 3) līgumslēdzējas iestādes rūpējas par sabiedrības interesēm, tomēr tām nav savu interešu un 4) ar Likuma Nr. 101(I)/2003 60. pantu nevar tikt piešķirtas pārsūdzības tiesības līgumslēdzējai iestādei, ja tādu tai nav saskaņā ar Konstitūcijas 146. panta 2. pantu.

15. *Anotato Dikastirio* (lietā 629/2006), lemjot kā pirmās instances tiesa, ņemot vērā tās plēnumā pieņemto judikatūru un ievērojot, ka šajā judikatūrā netika analizēts Kipras tiesiskais regulējums atbilstoši Direktīvai 89/665, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai saskaņā ar Direktīvas 89/665/EK 2. panta 8. punktu līgumslēdzējām iestādēm ir tiesības celt tādu prasību tiesā, kas vērsta pret iestāžu, kas ir atbildīgas par pārsūdzības procedūru piemērošanu, pieņemtiem lēmumiem par akta atcelšanu, ja šīs iestādes nav tiesu iestādes?"

7 — Personas, kas iestājušās šajā lietā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, izvairās norādīt konkrētus pamatus, kādēļ *Anatheoritiki* atcēla *Symvoulio* lēmumu.

8 — Tā rezultātā radās lieta Nr. 629/2006.

9 — Aplūkota ar Nr. 106/2006.

IV — Tiesvedība Tiesā

16. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā tika iesniegts 2008. gada 22. decembrī.

17. *Symvoulio*, Čehijas Republikas valdība un Komisija lūdz Tiesu uz *Anotato Dikastirio* jautājumu atbildēt apstiprinoši tādējādi, ka Direktīvas 89/665 2. panta 8. punkts piešķir tiesības līgumslēdzējām iestādēm pārsūdzēt tiesā iestāžu, kas ir atbildīgas par pārsūdzības procedūru piemērošanu, lēmumus.

18. Kā uzskata *Anatheoritiki*, Direktīvā 89/665 ir paredzēts aizsargāt uzņēmumus, nevis līgumslēdzējas iestādes, kādēļ tām nevar tikt piešķirta individuāla interese, lai tiesas ceļā vērstos pret iestādēm, kuras ir atbildīgas par to lēmumu pārskatīšanu.

19. 2010. gada 25. marta tiesas sēdē savu mutvārdu apsvērumu izklāstīšanai bija ieradušies un tika uzklausīti *Symvoulio*, *Anatheoritiki*, kā arī Komisijas pārstāvji.

V — Par lietas būtību

20. Ar *Anotato Dikastirio* lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pirmo reizi Tiesas judikatūrā tiek uzdots jautājums par to, vai saskaņā ar Direktīvu 89/665 līgumslēdzējai iestādei ir jāatzīst tiesības apstrīdēt citu pārvaldes iestāžu lēmumus, kuru uzdevums ir pārskatīt tās lēmumus, ja, nemazinot to abu publisko raksturu, tās ir atšķirīgas juridiskās personas, kuras turklāt pieder dažādām publiskās pārvaldes daļām, un tām ir atšķirīgas funkcijas.

21. Pirms tiek sniegta atbilde uz šo jautājumu un analizēta minētā 2. panta 8. punkta piemērošanas joma, ir jāprecizē daži apsvērumi par Direktīvā 89/665 paredzētās pārsūdzības uzbūvi.

22. Jau no direktīvas preambulas trešā apsvēruma izriet, ka "Kopienas mēroga konkurence valsts pasūtījumu [publiskā iepirkuma] jomā rada vajadzību būtiski palielināt caurskatāmības un vienlīdzības garantijas; [..] lai to reāli panāktu, ir jābūt pieejamiem efektīviem un operatīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ja ir pārkāpti Kopienas tiesību akti valsts pasūtījuma [publiskā iepirkuma] jomā vai valstu noteikumi, kas īsteno šos tiesību aktus", un šis paziņojums saskan ar tiesisko

"pamatregulējumu" [10], ar ko Kopienas līmenī koordinē publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru.

23. Dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, ieviešot direktīvā noteikto pārsūdzības sistēmu, "kura nosaka tikai minimālos noteikumus, kam jāatbilst valstu tiesību sistēmās ieviestām pārskatīšanas [pārsūdzības] procedūrām nolūkā garantēt Kopienu tiesību normu ievērošanu publisko iepirkumu jomā" [11].

24. Tādēļ, norādot tikai vienu piemēru, direktīvā nav ietverts neviens noteikums, kas attiektos tieši uz tajā paredzētās pārsūdzības procedūras termiņu [12].

25. Konkrētāk un attiecībā uz šajā lietā visbūtiskāko, atbilstoši iepriekš norādītajam direktīva tikai nodrošina, lai pārsūdzības procedūras būtu pieejamas "vismaz" katrai tādai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt konkrētu publiskā iepirkuma līgumu un kurai ir nodarīts kaitējums vai ir iespējams, ka tiks nodarīts kaitējums gadījumos, kad tiek pārkāptas Kopienu tiesības publisko iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā vai valsts tiesību normas, ar kurām šīs tiesības transponētas [13].

26. Katrā ziņā Savienības likumdevējs bija iecerējis, ka pēdējā instance likumības pārbaudē publisko iepirkumu līgumu jomā būs tiesu iestāde [14] vai nu tieši, proti, kad pārsūdzības iestāde ir tiesa, vai netieši, kad tiesām ir tiesības izskatīt pārsūdzību, kura savukārt ir par pārsūdzības izskatošas administratīvas iestādes, kas, iespējams, izveidota, lēmumu. Šis pēdējais minētais ir Kipras izmantotais modelis, kur kompetence izskatīt pārsūdzības par šādi izveidotas administratīvās iestādes (*Anatheoritiki*) darbību ir piešķirta *Anotato Dikastirio* (Augstākā tiesa).

10 — Ko šobrīd būtībā veido Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (OV L 134, 1. lpp.), un Direktīva 2004/18.

11 — Tiesas 2003. gada 19. jūnija spriedums lietā C-315/01 *GAT* (*Recueil*, I-6351. lpp., 45. punkts) un Tiesas 2007. gada 4. oktobra rīkojums lietā C-492/06 *Consorzio Elisoccorso San Raffaele* (Krājums, I-8189. lpp., 21. punkts).

12 — Saskaņā ar Tiesas 2002. gada 12. decembra spriedumu lietā C-470/99 *Universale-Bau* u.c. (*Recueil*, I-11617. lpp., 71. punkts) un 2010. gada 28. janvāra spriedumu lietā C-406/08 *Uniplex* (*UK*) (Krājums, I-817. lpp., 26. punkts) "katrai dalībvalstij šāds termiņš ir jānosaka tās tiesību sistēmā".

13 — Iepriekš minētais Tiesas 2007. gada 4. oktobra rīkojums, 20. punkts.

14 — Jēdziens, kurā šo iemeslu dēļ ietilpst ne tikai tiesu iestāde, kas par tādu ir atzīta atbilstoši katras dalībvalsts organizatoriskajam redzējumam un kuras aizsardzība tiek saņemta, izmantojot "izskatīšanu tiesā", bet arī "tiesa vai tribunāls Līguma 177. panta nozīmē [..], kas nav atkarīga ne no līgumslēdzējas iestādes, ne no izskatīšanas iestādes", tā kā Direktīvas 89/665 2. panta 8. punkts ļauj tai uzticēt arī līgumslēdzējas iestādes vai administratīvas iestādes, kam uzticēta pārsūdzību izskatīšana, lēmumu pārbaudi.

27. Tomēr, tā kā ar direktīvu tiek ieviesta iespēja, ka vidējā līmeņa iestāde iegūst atbildību izskatīt pārsūdzības par līgumslēdzējas iestādes lēmumiem, ir skaidrs, ka šādā veidā rodas iespēja, ka pārsūdzība tiesā, kurai neapšaubāmi no tā ir jāizriet, zināmā mērā maina tās jēgu. Tiesas procedūrā tiek pārbaudīta administratīvās iestādes lēmuma pamatotība, vai nu atceļot, vai apstiprinot attiecīgo lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, saistībā ar tādu personu prasības pieteikumu, kurām konkrētajā gadījumā ir tiesības celt šādu prasību.

28. Šis apsvērums parāda, ka ar šo prejudiciālo jautājumu norādīto grūtību pēc definīcijas nebūs tajās valsts tiesību sistēmās, kuras nav izvēlējušās paredzēt administratīvas pārsūdzības iestādes, bet gan tiesas ceļu kā vienīgo un tiešo. Šādā gadījumā līgumslēdzējas iestādes var būt tikai atbildētājas. Savukārt, kad tiesas ceļā vēršas pret administratīvas iestādes atceļošu lēmumu, rodas iespēja, ka, neskarot uzņēmumus, kurus lēmuma atcelšana skar negatīvi, līgumslēdzējas iestādes pretendē būt prasītājas.

29. Tādējādi šajā lietā *Symvoulio*, iespējams, cenšoties izvairīties no pret pašu vērstas prasības par kaitējumu, lūdz tiesas ceļā pārskatīt *Anatheoritiki* lēmumu atcelt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu noteiktam pretendentam.

30. Tādēļ ir jāpārbauda, vai, pamatojoties uz šo apsvērumu, *Symvoulio* pamatoti prasa pārsūdzības tiesības.

31. Manuprāt, līgumslēdzējas iestādes tiesības celt prasību tiesu iestādē, lai apstrīdētu administratīvās pārsūdzību iestādes aktu, ar kuru tiek atcelts tās lēmums, nav ne noteiktas Direktīvā 89/665, ne arī var tikt izsecinātas no tās.

32. Pirmkārt, jau preambulas septītajā un astotajā apsvērumā, lasot tos kopsakarā, nav norādīts, ka direktīvā būtu ietverta prasība par labu tam, lai līgumslēdzējām iestādēm būtu iespēja vērsties tiesā. Tajos vēršanās tiesā ir paredzēta tikai uzņēmumiem, piebilstot, ka, ja uzņēmumi neizmanto pārsūdzības tiesības, "dažus pārkāpumus nevar izlabot".

33. Otrkārt, Direktīvas 89/665 1. panta 1. punktā, norādot uz nepieciešamību efektīvi pārsūdzēt līgumslēdzēju iestāžu lēmumus, ir atzīts, ka tām ir pasīvas tiesības (atbildētājas

tiesības), bet ne no viena cita noteikuma nav iespējams izsecināt, ka tām būtu tiesības celt prasību tiesā.

34. Visbeidzot, šo visai ierobežojošo pieeju apstiprina direktīvas 1. panta 3. punkts, jo atbilstošo pārsūdzību var veikt "vismaz" jebkura tāda persona, "kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt konkrētu [publiskā iepirkuma] piegādes vai uzņēmuma līgumu valsts vajadzībām un kurai ir nodarīts kaitējums vai ir iespējams, ka tiks nodarīts kaitējums varbūtēja pārkāpuma dēļ", kas šķietami vismaz atstāj atvērtu iespēju izslēgt līgumslēdzējas iestādes. Turklāt attiecīgā norma šķietami to nelabo, jo dod tiesības dalībvalstīm ieviest pienākumu attiecībā uz personu, kura vēlas izmantot šādu procedūru, iepriekš paziņot "līgumslēdzējai iestādei par varbūtējo pārkāpumu un par savu nodomu censties panākt izskatīšanu [pārsūdzēšanu]".

35. Tomēr ir skaidrs, ka, nonākot pie direktīvas 2. panta 8. punkta, ir redzams, ka tā valoda ir atvērtāka un tajā atšķirībā no tās citām daļām nav tiešas norādes uz pretendentiem (proti, personu, kura ir ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt līgumu), kas šķietami ir *Symvoulio* pamatojums, lai tā kā līgumslēdzēja iestāde pamatotu tiesības celt prasību.

36. Aplūkojot vienlaicīgi Direktīvas 89/665 1. panta 3. punktu un 2. panta 8. punktu, *Symvoulio* pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka abas normas nav pretrunā. Kā viņš uzskata, kamēr pēdējā minētajā normā ir veikta atsauce tikai uz pārsūdzību tiesu iestādē (vai iestādē, kurai ir šāds raksturs LESD 267. panta izpratnē), pirmajā normā ir paredzēta arī iespēja atbildīgajā iestādē, kas nav tiesu iestāde, iesniegt pārsūdzību, kuras priekšmets var būt tikai līgumslēdzējas iestādes lēmums. Iemesls tam ir tāds, ka konceptuāli ir izslēgta līgumslēdzējas iestādes iecere pārsūdzēt pašai savu lēmumu atšķirībā no tā, kas ir paredzēts 2. panta 8. punktā.

37. Tomēr šis pārprotamības faktors direktīvas 2. panta 8. punktā, manuprāt, nav pietiekams, lai grozītu iepriekšējos apsvērumus. 2. panta 8. punktā tikai dota iespēja pirmās instances administratīvajai iestādei saņemt pārsūdzību un katrā ziņā — pastāvot jau norādītajiem nosacījumiem — noteikta prasība, ka šādos apstākļos tās lēmumi ir pārsūdzami vai nu tiesu iestādē, vai iestādē, kura LESD 267. panta izpratnē ir pielīdzināma tiesu iestādei, un vēlreiz nav precizētas personas, kurām ir pārsūdzības tiesības.

38. Visbeidzot, ir jānoraida *Symvoulio* arguments, kuram piekrīt arī Komisija, ka, neatzīstot, ka tai būtu aktīvas tiesības, tiek liegta iespēja tieši un vienveidīgi piemērot Savienības tiesisko regulējumu, liedzot iespēju lūgt prejudiciālu nolēmumu tādos gadījumos kā šis, kad neviens uzņēmums nav apstrīdējis tiesā tās lēmumu.

39. Un tas tā ir tādēļ, ka, pirmkārt, papildu iespēja skaidrot Savienības tiesības nevar būt tiešs priekšnosacījums veidam, kādā ir atrisināms konkrētais tiesību vērsties tiesā jautājums, kas ietilpst dalībvalstu procesuālajā autonomijā. Otrkārt, var loģiski sagaidīt, ka pretendenti, kuri saskaras ar juridiski nepamatotu [lēmuma] atcelšanu, parasti to apstrīd, tādējādi paverot iespēju arī lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu.

40. Katrā ziņā kā drošības klauzula pašas direktīvas 3. pantā Komisijai ir nodrošināts "īpašs mehānisms", kad tā uzskata, ka ir noticis skaidrs un nepārprotams Kopienas noteikumu par publisko iepirkumu pārkāpums, veicot līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru. Tādēļ šajā normā ļauts noteikt pienācīgus pasākumus, lai ātri labotu jebkādu apgalvoto pārkāpumu.

41. Iepriekš minētie apsvērumi ļauj secināt, ka Direktīvā 89/665 ne tieši, ne netieši nav norādītas pārsūdzības iespējas, kādām būtu jābūt pieejamām līgumslēdzējām iestādēm. Manuprāt, ar to pietiek, lai uz *Anotato Dikastirio* uzdoto jautājumu atbildētu noraidoši. Pēc manām domām, šis secinājums tomēr būtu jāpamato ar papildu apsvērumiem.

42. *Symvoulio* savu apsvērumu 18. punktā ir norādījusi, ka šāds ierobežojums rada būtisku pārkāpumu tādēļ, ka, pirmkārt, tiesības noslēgt līgumu tiks piešķirtas kādai citai juridiskai personai, nevis tai, ko tā uzskatījusi par vispiemērotāko, un, otrkārt, nebūtu jāizslēdz, ka tiks prasīta tās atbildība par kaitējumu, kas radīts tādējādi, ka *Anatheoritiki* pēc tam atceļ lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tāpēc nebūtu noliedzams, ka *Symvoulio* ir publisko tiesību juridiska persona, kurai uzdots veikt attiecīgas administratīvi tiesiskas darbības, lai efektīvi apsaimniekotu ūdeņus [15], un ka tādēļ tai ir līgumslēdzējas

15 — *Symvoulio* turklāt, kā tas tika apstiprināts tiesas sēdē, iemieso pašvaldības intereses ūdeņu pienācīgā apsaimniekošanā, ko tā veic saskaņā ar savu un vienīgi savu atbildību un kas ietver ūdeņu sadali un apsaimniekošanu visā Nikozijas galvaspilsētas teritorijā, arī pārsniedzot šīs pašvaldības teritoriju.

iestādes pilnvaras, kas katrā ziņā to atšķir no *Anatheoritiki* [16].

43. Šādā nozīmē un vēl jo vairāk tādēļ, ka Tiesa nevar spriest ne par organizatorisko vietu, kas *Symvoulio* ir Kipras sistēmā, ne arī par tās attiecībām ar *Anatheoritiki* [17], tiesas sēde ir radījusi pietiekamu skaidrību, kas ļauj uzskatīt, ka *Anatheoritiki* argumentācija, ka šo abu iestāžu iejaukšanās ietilpst vienotā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, nav pārliecinoša, pamatojoties uz to, ka būtībā šīs divas iestādes nav neatkarīgas.

44. Savukārt tam pretrunā ir Direktīvas 89/665 2. panta 8. punktā aprakstītās pārsūdzības loģika tiktāl, ciktāl, ja netiktu atzīta zināma neatkarība starp pārsūdzības iestādi un līgumslēdzēju iestādi, tiktu apdraudēts pretendentu lūgums atcelt lēmumu piešķirt līguma slēgšanas tiesības. Šo apsvērumu apstiprina Direktīvas 2007/66 2. panta 3. punkts, kurā, ja ir runa par līguma slēgšanas tiesības piešķiroša lēmuma pārsūdzību, ir pieminēta "pirmās instances struktūra, kas ir neatkarīga no līgumslēdzējas iestādes".

45. Tomēr neatkarīgi no visa iepriekš minētā ir jāuzsver, ka, konstatējot, ka Direktīvā 89/665 nav nekādu norāžu tādā nozīmē, ka līgumslēdzējām iestādēm būtu jānodrošina iespēja pārsūdzēt pat atceļošus lēmumus, ko ir pieņēmusi iespējamā administratīvās kontroles iestāde, kļūst skaidrs, ka *Symvoulio* apgalvotais kaitējums, ja tas tiek pierādīts, principā ir tikai dalībvalstu procesuālās autonomijas jautājums un tieši šādā kontekstā attiecīgajās valsts tiesībās ir jāmeklē risinājums.

46. Tomēr ir jānoformulē noslēguma apsvērums, ka dalībvalstu procesuālā autonomija katrā ziņā nav absolūta. Kad tā tiek īstenota Savienības tiesību jomā, to ierobežo šīs tiesību sistēmas vispārējie principi un it īpaši

16 — Pamatojoties uz apsvērumiem, ko tās sniedza saistībā ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nav šaubu, ka *Symvoulio* ir "līgumslēdzēja iestāde" un *Anatheoritiki* ir "iestāde, kas atbild par izskatīšanas (pārsūdzības) procedūru, bet nav tiesu iestāde", kādēļ ir pietiekami tikai atsaukties uz Direktīvu 89/665, lai nonāktu pie secinājuma, ka abām administratīvajām iestādēm vismaz funkcionālā ziņā ir atšķirīgi uzdevumi.

17 — Tā kā prejudiciālais mehānisms ir balstīts uz skaidru funkciju nodalījumu starp valsts tiesu iestādēm un Tiesu, kurai, ievērojot faktus, ko tai norādījusi valsts tiesa, ir kompetence tikai interpretēt vai vajadzības gadījumā atzīt par spēkā esošu Savienības tiesību normu, Tiesai nav jāanalizē valsts tiesības: Tiesas 1994. gada 2. jūnija spriedums lietā C-30/93 *AC-ATEL Electronics Vertriebs* (*Recueil*, I-2305. lpp., 16. punkts); 1997. gada 20. marta spriedums lietā C-352/95 *Phytheron International* (*Recueil*, I-1729. lpp., 11. punkts) un 1998. gada 16. jūlija spriedums lietā C-235/95 *Dumon* un *Froment* (*Recueil*, I-4531. lpp., 25.–27. punkts).

šajā lietā nozīme ir gan "tiesiskuma" [18], gan pamattiesību ievērošanai, it īpaši tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību Hartas 47. panta izpratnē [19].

47. Tomēr šīs lietas nolūkiem ir pietiekami šajā ziņā apstiprināt tikai, ka publisko tiesību juridiskas personas raksturs, kas ir līgumslēdzējām iestādēm, apgrūtina to atsaukšanos uz Hartas 47. pantu [20], uz kuru turklāt šajā tiesvedībā neviens tieši nav atsaucies.

48. Visbeidzot, piedēvēt līgumslēdzējai iestādei tiesības vērsties tiesā, pamatojoties uz tiesiskumu, šīs lietas apstākļos ir vēl jo sarežģītāk. Tādējādi nav šaubu, ka procedūru līdzsvarotība atspoguļo tiesiskumu, un šādā perspektīvā var būt pārsteidzoši, ka līgumslēdzējai iestādei tiek liegta iespēja vērsties tiesā par tās lēmuma piešķirt līguma slēgšanas tiesības atcelšanu administratīvā iestādē.

49. Tomēr šajā ziņā būtu jāievēro, ka, pirmkārt, galvenokārt uzņēmumiem pretendentiem, attiecībā uz kuriem ticis pieņemts lēmums piešķirt tiesības slēgt līgumu, kas pēc tam ticis atcelts, parasti būtu, ja tā varam teikt, tiesiski jāapstrīd šāda atcelšana, izmantojot aktīvās tiesības vērsties tiesā, kas tiem nekad nav apstrīdētas.

50. Otrkārt, ir piemēroti atgādināt, ka saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 7. punktu dalībvalstis "nodrošina [..], lai par izskatīšanas [pārsūdzības] procedūru atbildīgo iestāžu lēmumus varētu efektīvi izpildīt". Šajā normā nav nošķirtas tiesu iestādes no iestādēm, kas tādas nav, jo šim uzdevumam optimizēt izpildi nebūtu jākaitē tam, kas ir noteikti nepieciešams, paildzinot tiesvedību un tiesisku nenoteiktību vairāk, nekā direktīvā ir paredzēts.

18 — LES 2. pantā "tiesiskums" uzskatīts par dalībvalstīm kopīgu "vērtību". Savukārt 2000. gada 7. decembra Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (OV 2000, C 364, 1. lpp.), redakcijā, kas pielāgota Strasbūrā 2007. gada 12. decembrī (OV C 303, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Harta"), ir atsauce uz to kā uz "principu". Savukārt LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā ir noteikts, ka "[d]alībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības".

19 — 1989. gada 13. jūlija spriedums lietā 5/88 *Wachauf* (*Recueil*, 2609. lpp., 18. punkts) un 2003. gada 10. jūlija spriedums apvienotajās lietās C-20/00 un C-64/00 *Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood* (*Recueil*, I-7411. lpp., 65. un nākamie punkti).

20 — Romas Konvencijas 34. pants liedz publisko tiesību organizācijām Eiropas Cilvēktiesību tiesā atsaukties uz tajā atzītajām tiesībām; tomēr Strasbūras tiesa ar zināmiem nosacījumiem ir attiecinājusi ECTK 6. panta 1. punktā paredzēto aizsardzību uz atsevišķām publisko tiesību juridiskām personām, piemēram, savā 1994. gada 9. decembra spriedumā lietā *Les Saints Monastères* pret Grieķiju, A sērija, Nr. 301 A, 34. un 35. lpp., 49. punkts, ar nosacījumu, ka šīs personas nepilda publiskās varas funkcijas, kas acīmredzami neattiecas uz *Symvoulio*.

51. Manuprāt, ar iepriekš minēto pietiek, lai uzskatītu, ka līgumslēdzēju iestāžu tiesību vērsties tiesā ierobežošana lietas apstākļos ir samērīga, raugoties no tik plašas perspektīvas, kāda neapšaubāmi ir tiesiskumam. Tādēļ un noslēgumā no šī pēdējā apsvēruma nebūtu jāsecina, ka procesuālā autonomija, kuru Direktīvas 89/665 kontekstā ir īstenojusi dalībvalsts, neatbilst Savienības tiesību vispārējiem principiem un tajās deklarētajām vērtībām un pamattiesībām.

VI — Secinājumi

52. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

"Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvas 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas [pārsūdzības] procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām [piegādes un būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā], 2. panta 8. punkts pieļauj interpretāciju, saskaņā ar kuru līgumslēdzējai iestādei tiek liegts izmantot tiesības vērsties tiesā par administratīvās iestādes, kas ir atbildīga par pārsūdzības procedūru, lēmumu atcelt tās lēmumu."